

ВЕСНА ОЗБРОЄНА

Антологія воєнної лірики

Київ

УДК 821.161.2'06-1

B38

B38 Весна озброєна : поезія. Київ : Видавництво Ліра-К, 2022. 304 с.

ISBN 978-617-520-304-0

Під обкладинкою цієї книжки зібрані поезії українських і зарубіжних авторів про російсько-українську війну. Страшні випробування, які нині переживає український народ, згуртовують нас, об'єднують нас і зцілюють наші душі і серця в цей драматичний час. Гіркий біль, тривога і люта ненависть до ненависного ворога, віра в нашу перемогу а ще велика і свята любов до рідної землі – ось лейтмотив творів, представлених в антології. Ми переможемо, Україна переможе! – звучить у кожному вірші, у кожному рядкові.

УДК 821.161.2'06-1

ISBN 978-617-520-304-0

© Упорядник М. О. Сидоржевський, 2022

© Видавництво Ліра-К, 2022

Зміст

Михайло Сидоржевський. «Слово – Зброя» (Передмова).....	3
Василь Алексеєв	5
Ваня Ангелова (Болгарія)	6
Ігор Астапенко.....	9
Олександр Архангельський	10
Володимир Базилевський	12
Віра Балацька.....	16
Наталя Барабаш.....	18
Юлія Бережко-Камінська	20
Дарка Бібіч.....	21
Володимир Білобровець.....	22
Денис Бірзул	24
Наталя Бідненко.....	26
Олександр Бобошко	27
Божена Боба-Дига (Польща).....	28
Вікторія Бричкова-Абу Кадум	30
Микола Будлянський.....	31
Оксана Буянова	32
Марек Вавжинський (Польща)	34
Віктор Вербич	36
Лідія Віценя.....	38
Таня Власова	40
Валерій Власюк.....	42
Володимир Вознюк.....	44
Катерина Вербівська	47
Олександр Габович	48
Алла Гавришко-Бабічева	52
Надія Гармазій.....	54
Сергій Гейко.....	57

Іван Гентош	58
Наталія Горішна	60
Наталія Грегуль	61
Леонід Горлач	62
Тетяна Грицан-Чонка	65
Віктор Гриценко	68
Микола Гриценко	68
Анатолій Джус	71
Василь Губарець	72
Олександр Діхтяренко	77
В'ячеслав Гук	78
Надія Гуменюк	80
Анжела Димчева (Болгарія)	83
Марина Джус	84
Анатолій Дністровий	87
Наталя Дзюбенко-Мейс	88
Микола Донських	93
Микола Дудар	94
Уляна Дудок	98
Гаррі Дуда (Польща)	99
Роксолана Жаркова	100
Галина Запорожченко	101
Петро Засенко	102
Любов Єременко	105
Ольга Застеба	106
Сергій Зінченко	108
Олександр Ірванець	112
Міхал Заблоцький (Польща)	114
Надія Капінос	115
Ольга Кіс	116
Василь Клічак	120
Вікторія Кравченко	123

Єлизавета Краснічко	124
Ганна Кревська	126
Валентина Коваленко	128
Катерина Книженко	130
Оксана Коваленко	131
Інна Ковальчук	132
Василь Кузан	136
Альбіна Кузів	138
Броніслав Куманський	140
Павло Куц	142
Тетяна Левицька	144
Василь Левицький	146
Тетяна Ліра	148
Олександр Лисак	151
Антоніна Листопад	152
Валентина Кондратенко-Процун	158
Роман Любарський	159
Тетяна Майданович	160
Павло Малєєв	165
Тетяна Малахова	166
Віктор Мельник	169
Анна Маліцька	170
Валентина Малишко	172
Наталія Мащенко	174
Руслана Мельничук	175
Богдан Мельничук	176
Альона Мовчан	179
Ольга Могильда	180
Володимир Могилюк	182
Таня Немцева	183
Сашко Обрій	184
Олексій Озірний	186

Оксана Осмоловська.....	187
Ігор Павлюк.....	188
Тетяна Пишнюк.....	191
Михайло Пасічник.....	192
Петро Перебийніс.....	194
Каріна Плахотник.....	197
Надія Позняк.....	198
Тетяна П'янкова.....	201
Ольга Полевіна.....	202
Борис Пономаренко.....	204
Артем Попик.....	206
Любов Проць.....	208
Наталія Рибачик.....	211
Олена Репіна.....	212
Микола Романюк.....	215
Микита Рижих.....	216
Тетяна Сватенкова.....	220
Світлана Сівак.....	222
Юлія Сільчук.....	224
Михайло Сидоржевський.....	227
Ганна Синьоок.....	228
Ольга Сківірска.....	230
Микола Слюсаревський.....	232
Катерина Сокол.....	234
Леся Степовичка.....	236
Олександр Стусенко.....	240
Аліна Солдатова.....	241
Людмила Тарнашинська.....	242
Ярослав Ткачівський.....	244
Олена Трибуцька.....	248
Nastka Fedchenko.....	250
Наталя Фесенко.....	253

Наталя Фенько	254
Раїса Харитоновна.....	256
Олександр Хоменко	260
Наталка Фурса	263
Антоніна Царук.....	264
Павло Чорний	266
Олег Черногуз.....	268
Ярослав Черногуз.....	270
Галина Чернієнко	272
Ольга Шелест	274
Ірена Яніцька	275
Оксана Шпирко	276
Іварс Штейнбергс (Латвія)	278
Валентин Шульга.....	284
Олександр Шугай	286
Дмитро Шупта	289
Пилип Юрик.....	292
Володимир Яремчук	296

СЛОВО – ЗБРОЯ

Під цією обкладинкою зібрані різні за рівнем вірші. Тут різні за рівнем таланту автори з усіх куточків нашої країни – від нині окупованих Луганщини, Донбасу і південних степів до обпалених війною Слобожанщини, Полісся і далі – до західних територій. І скрізь український люд об'єднаний любов'ю до рідної землі, рідної України, серцем і душею живе болями країни, спопеляючою ненавистю до лютого ворога і нестримним прагненням перемоги над ним...

Тут вміщено поезії, написані переважно після 24 лютого, але є й створені раніше, від 2014 року, з початку російсько-української війни.

По суті, це – своєрідний літопис новітньої боротьби українців за свободу, літопис бурхливого і драматичного часу, в якому живемо нині. Часу, який визначатиме розвиток подій в Україні і світі на десятиліття вперед. А може, й на століття.

Перебуваючи в екзистенційних обставинах, людина здатна на вчинки незвичайні, екстраординарні. Воістину є дивом, що людина може творити навіть під моторошне завивання сирени протиповітряної тривоги, під загрозливі вибухи, сидячи в підвалі чи бомбосховищі... Тут є рядки, з яких можна здогадатися, що вони народжені саме в таких умовах. Скільки болю, скільки тривоги в них! Скільки ненависті до лютого ворога...

При цьому зауважмо: творити може лише вільна людина. Величезна кількість патріотичної поезії, що нині народжується і публікується в соціальних мережах, на літературних сайтах – ще одне підтвердження, що ми, українці – нація вільних духом і гордих людей, спроможних захистити свою честь і свободу, оборонити незалежність України. Авторі віршів прагнуть долучитися словом до наших мужніх і незламних героїв-воїнів, які зі зброєю в руках захищають рідну землю від рашистської нечисті. Адже слово – теж зброя,

яка здатна змінювати світ. І особливо влучна і ефективна зброя тоді, коли слово чесне й талановите, і написане вогнем серця.

Власне, війна, про яку – зібрані і надруковані в цій антології поезії, насправді почалась не 24 лютого 2022 року, і не в лютому 2014 року. Ця війна триває століттями. Століттями тьма зі сходу гнітила і душила волелюбних українців, століттями ненависний мордор намагався загарбати нашу землю, поставити на коліна, підкорити і знищити нас... Століттями тривала ця люта війна, в якій були і наші великі перемоги над лютим ворогом, і тяжкі поразки, і гніт окупації, і пекло терору. Нині – час справді доленосний. По суті, вперше за багато століть ми, українці, отримали реальний шанс нарешті назавжди позбутися пекельного ворога, задушити гадину, зламати їй хребта. У смертельному герці зійшлися сили Світла і пільми, сили Добра і зла. Тоталітарна пропаганда перетворила абсолютну більшість населення сусідньої держави на сліпих і надзвичайно агресивних зомбі, котрі прагнуть крові, прагнуть знищення України, прагнуть війни з усім світом. Саме Україні і українцям Господь визначив високу сакраментальну місію – позбавити світ від пекельної химери, котра століттями загрожувала людству, а в останні роки і десятиліття виродилась у страшну і смертельно небезпечну потвору – російський фашизм.

Безперечно, Україна перемаже. Ми боронимо рідну землю, боронимо нашу національну культуру, нашу духовність, нашу мову, наші традиції. Неможливо зламати волю вільного народу. За нами – героїчна історія. За нами – когорти наших великих предків, які в час драматичних випробувань не лише піднесли український дух на високий нездоланий рівень, а й передали нам у спадок, у двадцять перше століття, свої великі й безцінні духовні надбання.

Це множить наші сили і стверджує нашу віру в Перемогу!

Принагідно дякую «Видавництву Ліра-К» і її директору Віталію Зарицькому за те, що ця антологія побачила світ і дійде до вдячних читачів.

Михайло СИДОРЖЕВСЬКИЙ

Василь АЛЕКСЕЄВ

УКРАЇНІ БУТЬ СОБОРНІЙ!

Проти москаля-бандита,
Різника і паразита,
Проти хама й мародера
Нас веде Степан Бандера.
Проти путлера-маньяка
І кадірова-собаки,
Проти мокші із болота
Нас веде козак Голота.
Проти рабства і неволі
Та кривавої сваволі,
Проти дикої орди
Кривонос, вперед веди!
Проти вічного злодюги,
Проти вбивці і катюги
Станем дружно пліч-о-пліч –
Кличе нас козацька Січ.
Начувайсь, неситий враже,
Від меча ти й сам поляжеш,
Бо за нами Правди сила
Й ненька наша – Україна.
Нас ведуть герої наші,
Голірuch і в патронташі,
Від УПА і по сьогодні –
Україні бути СОБОРНІЙ!

30.03.2022

Ваня АНГЕЛОВА (Болгарія)

УКРАЇНСЬКИЙ РАНОК

Небокрай спохмурнів, і зробилося синє ліловим.
Тиша схлипнула, й вітру спинилось виття голосне.
В оці ночі величної погляд відбився ранковий.
В сірій хмарі завмер місяченько, ще хвильку – й засне.

І тоді, як нічого уже не чекали нового,
враз над містом зненацька пронісся ракетний снаряд.
З літаків впали бомби, ввірвалася в ранок тривога,
заповзли хижі танки з ворожим загоном позад.

Харків'яни в метро познаходили сховок для себе.
Їх прикрила земля, наче то не землянка, а дім.
Для загиблих героїв єдиним житлом стало небо,
їхнім душам Господь дав притулок безпечний усім.

Діти в Києві також сидять у підвалах глибоких,
щойно десь пролунає снарядів погрозливий рев.
Чи забудете гуркіт цей, хоч пролетить рік за роком,
та могильне ридання старих – аж за душу бере?

Чи убитих синів, чоловіків, загиблих у битвах?
Чи порожню шинель після батька, що в шафі висить?
Від військового штабу про смерть, про загибель «привіти»?
Чи поцілену просинь, яка від страждання кричить?

Небокрай спохмурнів, і зробилося синє ліловим.
Тиша схлипнула, й вітру спинилось виття голосне.
В оці ночі величної погляд відбився ранковий.
В сірій хмарі завмер місяченько, ще хвильку – й засне...

СИНУ, НЕ ЙДИ НА ВІЙНУ

Солдату-окупанту

Ти не йди, мій сину на війну!
То не ласка жінки і не мрія –
ліжко твоє жаром не зігріє.
То страждання за страшну ціну

Завше – без кінця ясного бій.
Утікай від смерті, від мертвоти.
Бог піднявсь за тебе на Голготу.
За життя тримайся, сину мій!

Каркають дияволи – і в хлань
душу твою хочуть опустити.
Ти не сплав, для гибелі нагрітий!
Краще, сину, дезертиром стань!

На гарматне м'ясо ти підеш.
Ти ж не вбивця і не душогубець –
голуб чистий і людинолюбець,
з проса висівковий хліб клюєш.

Синку мій, дитя Господнє ти,
хай від тебе щастя мають люди!
Відповідей і питань не буде.
Сіть павук продовжує плести...

Хорт, що піджидає дичину,
а не ласка жінки на світанні,
не обійми мамині жадані.
Ти не йди, мій сину на війну!

ПОМІЖ ЛЮДСЬКОГО ТЛУМУ І ХАЌСУ

Збожеволів цей світ, одвернув свої страхи від Бога.
У відлунні від бомб він живе, позабувши любов.
І світає у смутку в дні горя. Вдаряє тривога.
І між тлуму людського й хаўсу туляється кров.

Винний ти чи правий – ні для кого в тім сенсу нема вже.
Кроком руш! І на смерть! В бій жорстокий рушає солдат.
Бо Життя – тільки сон, ілюзорне, як видиво, майже,
добровільно дарована Богом на світ благодать.

Хтось не спить у траншеях. Сини його гинуть на фронті.
Відкривають вогонь. Поряд – вибухи мін і ракет.
«Стрічний марш...» Кроком руш! Дим простелиться на горизонті.
Рота, струнко! Ура! На рятунок загону – вперед!

Рапортує ця мить. Офіцер преферанс залишає,
дім і матір, дітей і дружину, хоч плачуть вони.
Непорушні степи під ногами і спека. Смеркає.
І зловісно гримить відголосок нової війни.

Та чи прийдуть назад? Чи повернуться мертві до себе?
«Люлі-лю! Люлі-лю!» Не пробуджуйтеся, молодці!
Загойдалось в пилюці, на піту¹ скрутилося Небо.
Шапки геть! І поклін! І «За почесь» навіки, бійці!

Скаженіє цей світ, одвернувся у страху від Бога.
І блукає між тлуму й хаўсу нелюдського кров,
щоб світати у смутку. Щоб бити в дні горя тривогу.
Щоби жити в відлунні від бомб, загубивши любов.

З болгарської переклав Віктор Мельник

¹ Піта – круглий плоский хліб з тонкого білого або коричневого борошна, популярний на узбережжі Середземного моря.

Ігор АСТАПЕНКО

ЛИСТ МОЇМ БРАТАМ І СЕСТРАМ У БІЛОРУСІ

браття мої і сестри пишу вам в годину ранкову.
хоч ви мене й не питаєте але розкажу для годиться:
у нас тут усе вогонь в прямому значенні слова.
у нас тут усе бомбезно. але то таке. дрібниці.
ваш дядько – мій батько – тут. сидить коло мене мовчки.
просив не писати вам бо думає це даремно.
у нас тут великий блокпост. ми всі його зevamo «точка».
сьогодні дванадцята ніч як ми тут удвох живемо.
сьогодні летіло від вас. і кажуть летіло звідти
де деякі з вас живуть (яке ж святе слово «жити»!).
а знаєте як в нас добре? вмирають жінки і діти.
та ви не хвилюйтесь. нічю. це просто господь сердитий.
що ще розказати вам? хоч вам і не треба. трясця!
у мами – ну тітки вам – болять голова і серце.
постійно читає біблію і каже що все воздасться
і що наш господь все бачить (та я вже не вірю у все це).
ось зараз пишу вам лист а в небі смертельні звуки
у нас тут завжди таке: гармати гранати гради.
і хоч війна не у вас чи вам відірвало руки
аби набрати мій номер або хоча б написати?
чи вам відібрало мову? чи вам не запахло кров'ю?
чи ви нас уже забули у світі цього сум'яття?
тримайте цей лист і фото (ми з батьком чистимо зброю).
на відповідь не чекаю колишні сестри і браття.

Олександр АРХАНГЕЛЬСЬКИЙ

*Моєму онукові і всім,
хто разом зі своїм народом боронить нашу землю.*

Онуче, тримайся з останньої сили,
терпи, буде тяжко, та знай: ти не сам.
Твій прадід волає до тебе з могили:
«Онуче, тримайсь! Творить Бог чудеса!
Коли на війну я ішов, мені тато
«Псалом дев'яностий» в кишеню поклав.
Чекало випробувань надто багато,
та разом з народом усе я здолав.
Я вірю, я знаю – і ти подолаєш.
За матір, за батька, за брата й сестру,
за діда, за бабу, за всіх, кого знаєш,
за Матір-Вітчизну, за Віру Святу!
Воздай супостатам за їхні діяння,
за сльози, за кров, за криваву різню!».
Онуче, тримайся! Ми всі в сподіванні
на мир, перемогу, на мужність твою!

ГАТЯТЬ ПО «ЩАСТЮ»...

Гатять по «Щастю» –
нашому щастю...
Гатять ординці –
орки сучасні.
З різних калібрів
луплять безжально.
Всім очевидна
дурість тотальна.
Гатять нещадно,
сліпи заливши.
Що їм до «Щастя»?..
Розум полишив
Голови буйні.
Величчю марять.
Тільки заллються
тим, що заварять!
Вороже вічний,
в Рай закортіло?
Надто короткий
шлях до могили!
З відчаю знову
мати заплаче.
Думав, що вийде
якось інакше?..
...Поки ж над «Щастям»
знову нависла
Хмара свинцева –
чорна, зловісна...

Володимир БАЗИЛЕВСЬКИЙ

У ЗОНІ СМЕРТІ

Якщо скажу, що я тебе люблю,
у зоні смерті прозвучить це дико.
Тому мовчу й твій світлий лик ловлю,
щоби мовчання не зайшлося криком.

Тепер, коли невідомість доль
вдень і вночі під снайперським прицілом,
безслівно серцю висловить дозволь
любов, яку висловлював невміло.

Пробач мені шаленство інвектив,
слова тяжкі, мов камені із праці.
Я так чинив, бо я тебе любив,
бо знав і знаю – можеш бути краща.

І зараз, коли Господа молю
допомогти тобі в цій круговерті,
ти маєш знати: я тебе люблю,
любов – це оберіг у зоні смерті.

30.03.2022

ПРОЩАЙ, НЕМИТА!

Прощай, немытая Россия...

Лермонтов

Умом Россию не понять...

Тютчев

Безжив`я згарищ. Трупі незариті,
бронемашин розплющений метал.
У вирвах закатовані і вбиті,
гримаси пекла, смерті капітал.

Це «русский мир». Це він тут злобно сіяв
начиння згуб – азійський кат і тать.
Це б р а т н і й дар неминої Росії,
умом, яку і справді «не понять».

Прощай, немиита!
Час. Нема прощення
твоїм безумним і сліпим синам.
Гряде пора! І ангел відомщення
розгорне стос твоїх майбутніх драм.

17.04.2022

* * *

Випробування темною добою
на світло, що було і є з тобою.
Вело тебе крізь чужинецький стан,
як в катакомбах перших християн.

В тунелях відчаю і катакомбах ночі
воно твої вигострювало очі
на виходи з безвиході печер.
І ти лише тому не впав й не збочив,
що світлий вісник з потаємних сфер
всякчас тримав свічу перед тобою
і рухався незримою ходою.

17.02.2022

* * *

Шугає смерть, ординщину збира,
здригаються від вибухів квартали.
Над містом вовна диму, як мара,
в повітрі їдь, орудують вандали.

Здіймається зажерливий вогонь,
сирени запізніле голосіння.
Висотка впала там, де Оболонь,
у Дарниці розплавилось каміння.

Травмовані Лук`янівка й Поділ,
немов додаток до офортів Гойї.
Ракетна вись. В напрузі суходіл.
Біснується кремлівський параноїк...

16.03.2022

* * *

Хотят ли русские войны?
Євтушенко

Залізом крешуть низь і вись,
земля моя в огні.
Поету вірив я колись,
тепер не вірю, ні.

Моєї в тім нема вини,
гірке моє знаття.
«Хотят ли русские войны?»
«Хотят, – кажу, – хотят!»

17.04.2022

* * *

Учусь засинать під вибухи,
не кидаюсь в укриття.
Не ганю отих, що вибули,
надто крихке життя.

Звикаю, фактаж гортаючи,
сприймати жорстку яву
без ремства й надсади, знаючи –
цей безум переживу.

Погинуть залізні беркути,
завершиться крутія.
Але припускаю: в дзеркалі
себе не впізнаю я.

16.03.2022